

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: LV40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

22.04.2013. Nr. 0420130874/A637

Uz 03.04.2013. Nr. 1-38/881

Iekšlietu ministrijai

*Par informatīvā ziņojuma projektu
„Par republikas pilsētu un novadu pašvaldības policijas institūciju darba organizāciju un sadarbības ar Valsts policiju pilnveidošanu”*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi informatīvā ziņojuma projektu „Par republikas pilsētu un novadu pašvaldības policijas institūciju darba organizāciju un sadarbības ar Valsts policiju pilnveidošanu”, tai skaitā ziņojuma projekts tika nosūtīts viedokļu sniegšanai un informācijai visām pašvaldībām. Jāatzīst, ka ziņojums tikai daļēji atspoguļo situāciju kārtības uzturēšanā valstī un pašvaldībās, iezīmē sabiedriskās kārtības nodrošinājuma nesakārtotību valstī. Sagatavotajā dokumentā nav atspoguļots reāls šī brīža sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā iesaistīto resursu, finansējuma vērtējums, salīdzinājums un izlietojuma lietderība teritoriālā ziņā.

Ziņojuma beigās izklāstītie priekšlikumi rīcībai, lai pilnveidotu pašvaldības policijas institūciju darba organizāciju, mūsdiā, kopumā ir vērsti uz varas centralizāciju, līdzīgi kā tas šobrīd tiek veikts citās valsts pārvaldes jomās. Uz to norāda vairāki ziņojumā izteiktie priekšlikumi.

Sniedzam šādu informāciju, sniedzot atbildes uz ziņojumā izvirzītajiem jautājumiem:

1. Iecere iespējamo kritēriju noteikšanai pašvaldības policijas priekšnieka (vietnieka) amata kandidātu saskaņošanai. Jāatzīmē, ka jau šobrīd likuma „Par policiju” 21. pantā ir noteikti nosacījumi pašvaldības policijas priekšnieka (vietnieka) pieņemšanai darbā, tai skaitā rakstveida piekrišana no iekšlietu ministra.

Likumā izklāstītais jau šobrīd ir pietiekošs, citi vērtēšanas kritēriji būtu atstājami pašvaldības, kas apstiprina pašvaldības priekšnieku amatā, ziņā.

2. Šobrīd nav saprotama ziņojumā izklāstītā iecere „demilitarizēt un atbrūņot” pašvaldības policijas darbiniekus, taču saglabājot pašvaldības policijai tādas funkcijas kā sabiedriskās kārtības uzturēšana, noziedzīgu nodarījumu un citu likumpārkāpumu profilakse utt. Turklāt, saskaņā ar likuma „Par policiju” 1. pantu, policijas pienākums ir aizsargāt personu

dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, īpašumu, sabiedrības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem. Turklāt, veicot likuma 19. pantā minētās pašvaldības policijas funkcijas, var rasties likuma 14. pantā aprakstītās situācijas, kad policijas darbiniekam ir tiesības lietot šaujameroci. Tāpēc, ņemot vērā pašvaldības policijas uzdevumus, pašvaldības policijas atbruņošanai nav juridiska pamata.

3. Ziņojumā izteiktais ierosinājums par pašvaldības budžeta līdzekļu iespējamo piešķiršanu Valsts policijai sabiedriskās kārtības nodrošināšanai attiecīgajā pašvaldības teritorijā būtu vērtējams kontekstā ar šobrīd valstī pastāvošo tendenci pretēji likuma „Par pašvaldībām” 13. pantā pirmajā daļā noteiktajam nodot pašvaldībai valsts pārvaldes funkciju bez attiecīga finansējuma piešķiršanas. Ziņojuma mērķis bija pilnveidot Valsts policijas un pašvaldību policiju sadarbību, tāpēc nav saprotams, kā šis priekšlikums veicina Valsts policijas un pašvaldību policiju sadarbību, ņemot vērā to, ka Valsts policija 2012. g. 28. septembra vēstulē Nr. 20/24267 pašvaldību policiju iestādēm, lūdzot sniegt ziņojuma sagatavošanai nepieciešamo informāciju, tieši norādīja: „Pastāvošais aizliegums pašvaldībām sniegt finansiālu un materiālu atbalstu Valsts policijai vēsturiski noveda pie tā, ka daudzas pašvaldības sākas veidot savas pašvaldības policijas institūcijas, un pašlaik tajās strādājošo pašvaldības policijas darbinieku skaits ir vērā ņemams.” Līdz ar to secināms, ka lēmums dot tiesības pašvaldībām piešķirt budžeta līdzekļus Valsts policijai sabiedriskās kārtības nodrošināšanai Latvijā negatīvi iespaidos pašvaldības policijas iestāžu sistēmas attīstību Latvijā.
4. Ņemot vērā pašvaldības policijas izveidošanas kārtību un esošo pakļautību, funkciju sadalījumu un tml. apsvērumus, neatbalstām ierosinājumu, ka likumā būtu noteikts, ka viena institūcija – Valsts policija – var dot saistošus norādījumus citai – pašvaldību policijai. Tādas prakses gadījumā būtiski pieaugtu arī interešu konflikta riski – ir iespējama tiesību izmantošana ļaunprātīgi, kā arī var nepamatoti tikt izmantoti pašvaldību policiju resursi. Uzskatām, ka papildinājumi likuma 19. panta otrās daļas 5. punktā nav nepieciešami un esošais regulējums likumā minētajā jomā ir optimāls.
5. Par noteikumu izstrādi, kuros būtu noteikta Valsts policijas un pašvaldības policijas sadarbības kārtība. Kā atzīst vairāku novadu pašvaldību policijas, Valsts policija vai tās reģionālie iecirkņi nereti ar attiecīgo pašvaldības policiju noslēdz sadarbības plānu, kurā vienojas par iespējamo sadarbību. Tas ir pietiekami, jo nevar paredzēt visas situācijas, kurās būtu iespējama sadarbība. Atsevišķi MK noteikumi, kuros viss būtu uzskaitīts, tikai ierobežos sadarbības iespējas un nekāda veselīga iniciatīva operatīvās situācijas uzlabošanai un cīņai pret likumpārkāpējiem nebūtu iespējama.

6. Par likuma papildināšanu, nosakot, ka pašvaldības policija nodrošina tās uzdevumu izpildi pastāvīgi vai nepastāvīgi.

Šobrīd atkarībā no finanšu iespējām un dažkārt citiem faktoriem pašvaldības policijas Latvijā ir ļoti dažādas pēc kapacitātes un iespējām, dažviet, pat neveidojot iestādi, tiek izveidotas atsevišķas pašvaldības policijas amata vietas.

Tāpat darba organizācija, tai skaitā darbalaiks, prasības, finansējums un operatīvā situācija konkrētajos reģionos, atšķiras, līdz ar to nebūtu efektīvi, ka likums noteiktu pašvaldības nodokļu maksātāju pienākumu segt izdevumus, kas, iespējams, neatbilst lietderības apsvērumiem.

7. Grozījumi likuma „Par policiju” 19. panta trešajā daļā (svītrojot atsauci uz 19. panta otrās daļas 4. punktu) nav izprotami un atbalstāmi, jo, Valsts policijai atsakoties no minētajām funkcijām, tiks ignorēti pret sabiedrību vērstas policijas filozofijas principi un jaunas izpratnes veidošana par policijas lomu sabiedrībā tiks apdraudēta.
8. Par pašvaldību izveidoto pašvaldības policijas vienību reģistrēto notikumu reģistrāciju vienotajā notikumu reģistrācijas informācijas sistēmā.

Kā pamatojums šim grozījumam ir minēts, ka tas dos pamatu īstenot iespēju nākotnē sniegt ziņas vienotai notikumu reģistrācijas sistēmai – „Vienotais notikumu reģistrs” ar citām valsts un pašvaldību iestādēm, t.sk. pašvaldības policijai, izmantojot universālo saskarni, kura paredzēta starpsistēmu datu apmaiņas nodrošināšanai ar jebkuru citu ārējo (citu iestāžu) notikumu reģistrācijas sistēmu. Rodas šaubas par šīs saskarnes „universālumu”, jo ziņojumā ir minēta nepieciešamība pielāgot Rīgas pašvaldības policijas izsaukumu reģistrācijas sistēmu, lai nodrošinātu starpsistēmu datu apmaiņu caur reģistra universālo saskarni. Sistēmas pielāgošana ir saistīta ar ievērojamiem izdevumiem, līdz ar ko, neparedzot finansējuma avotu, šādu pienākumu pašvaldībām uzdot nevarēs. Ja valstī tiks izvirzīta prioritāte šādas vienotas sistēmas izveidē, MK paredzēs arī finansējumu tās nodrošināšanai – kā jau tas tika realizēts, izveidojot Sodu reģistru.

Informējam arī, ka Rīgas Pašvaldības policijai tika piedāvāta iespēja izmantot šo apakšsistēmu, bet, iepazīstoties ar to, tika konstatēts, ka tā ir adaptēta tieši Valsts policijas darba specifikai un atsevišķu pašvaldības policijas fiksētu informāciju tā saglabāt nevar. Piemēram, Rīgas Pašvaldības policija par izsaukumu saistībā ar konfliktu ģimenē fiksē, vai ģimenē ir bērns, lai izvērtētu, vai tas neliecina par iespējamu vardarbību arī pret bērnu un nepieciešamību veikt attiecīgu profilaktisku apsekojumu. Apakšsistēmas uzturētāji uz lūgumu papildināt sistēmu ar iespēju pievienot šādu informāciju atbildēja, ka neko nevar izmainīt bez finanšu ieguldījuma. Rezultātā Rīgas Pašvaldības policija attīsta savu e-žurnālu sistēmu, kuru, iespējams, nākotnē varēs savienot ar Integrētās iekšlietu informācijas sistēmas apakšsistēmu.

9. Par likuma „Par policiju” 21. panta iespējamo papildināšanu.

Kā noprotams, priekšlikums neparedz noteikt speciālas, pašvaldības policijas darbinieka darba specifikai un pienākumiem atbilstošas prasības veselības stāvoklim un fiziskai sagatavotībai, bet atļaut piemērot Valsts policijas darbiniekam noteiktās prasības. Faktiski norma ir lieka, jo arī šobrīd likums neliedz pašvaldībai noteikt prasības amata kandidātam, kuras, ja tā lemj pašvaldības dome, var būt identiskas Valsts policijas darbiniekam noteiktajām prasībām vai pat augstākas. Jāņem vērā, ka Valsts policijas darbiniekam noteiktās prasības veselības stāvoklim ir adekvātas darbinieka dienesta laikam policijā – divdesmit gadu un pensionēšanās vecumam – 50 gadu, kā arī tiesības uz izdienas pensiju, atvaļinoties no dienesta veselības stāvokļa dēļ, jau sasniedzot 38 gadu vecumu, ja kopējais izdienas stāžs ir aprēķināts 20 gadu. Minētais nav salīdzināms ar pašvaldības policijas darbinieku tiesībām, kuriem tiesības uz vecuma pensiju ir stipri vēlāk. Līdz ar ko vairumam darbinieku jau pēc 50 gadu vecuma sasniegšanas veselības stāvoklis neatbildīs Valsts policijas darbiniekam noteiktajām prasībām veselības stāvoklim un šie darbinieki vienkārši visdrīzāk tiks atbrīvoti no darba kā neatbilstoši. Nekādu sociālu garantiju šiem darbiniekiem nebūs – tikai sabojāta veselība un nepieciešamība apgūt jaunu profesiju, lai iesaistītos darba tirgū. Labklājības ministrijas izstrādātajā koncepcijas projektā „Koncepcija par izdienas pensijām” minēts, ka, izvērtējot 2011. gadā piešķirtās izdienas pensijas, jāatzīmē, ka iekšlietu iestādēs strādājošo vecums, kurā tiek pieprasīta izdienas pensija, ir viszemākais valstī, t.i., 46,65 gadi. Tas nozīmē, ka lielākā daļa iekšlietu iestādes darbinieku 2011. gadā pieprasījuši izdienas pensiju veselības stāvokļa dēļ.

Jāņem vērā arī, ka attiecīgā fiziskā sagatavotība, veselības stāvoklis un psiholoģiskās īpašības ir saistītas ar pašvaldības un likumā uzdoto pienākumu apjoma konkrētā pašvaldībā izpildi. Noteikt vienādas prasības nav racionāli, jo veicamo amata pienākumu klāsts un apjoms ir atšķirīgs.

10. Attiecībā uz pašvaldības policijas darbinieku apmācības programmu un pašvaldības policijas darbinieku apmācības finansēšanu.

Izpildot 05.10.2010. MK noteikumu Nr. 936 „Kārtība, kādā LR Zemessardze sniedz atbalstu valsts un pašvaldību institūcijām likumpārkāpumu novēršanā, sabiedriskās kārtības un drošības garantēšanā” 5. punktu, Valsts policijas koledža realizēja plašu Zemessardzes apmācību programmu, pat organizējot to Zemessardzes vienību dislokācijas vietās. Iespējams, ir izvērtējams jautājums par valsts finansējuma piešķiršanu arī pašvaldības policijas profesionālās pilnveides izglītības programmas izstrādei, jo pašvaldības policijas ieguldījums sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā un Valsts policijas atbalstīšanā ikdienā ir nesalīdzināmi lielāks.

Ziņojumā nav saskatāms mērķis – uz atzinuma, secinājuma pamata izstrādāt rīcības plānu par kārtības uzturēšanas modeli, koncepciju, ņemot par pamatu administratīvo teritoriju, tai skaitā – nosakot iezīmētu finansējumu.

Izvirzās šādi jautājumi:

1. Kas Iekšlietu ministrijas izpratnē ir sabiedriskās kārtības un drošības efektīva nodrošināšana (ziņojuma VI nodaļa) valstī, pašvaldībā, katram iedzīvotājam, kādi ir kritēriji?
2. Vai Iekšlietu ministrijas redzējumā Valsts policijas sadarbības modelis ar pašvaldībām un pašvaldību policiju ir vienīgā pilnveidojamā iespēja kārtības uzturēšanai?

Pašvaldību policijai nav bijusi nepieciešama rīcība, lai kāda starpresorsu grupa (ziņojuma VI nodaļa) pilnveidotu pašvaldības policijas darba organizāciju. Pašvaldību policijas darba organizāciju efektīvi uzrauga un pilnveido pašas pašvaldības, vadoties no aktuālām problēmsituācijām to teritorijā.

Sagatavotais ziņojums ir vispārināts informācijas apkopojums, vispārināts uzskaitījums par Valsts policiju, pašvaldību policijas kopīgiem un atšķirīgiem pienākumiem, bet nav dots slēdziens, uz teritoriju attiecināms vērtējums.

Ir pareizi spriests par starpresoru darba grupas izveidošanu, tikai šai grupai būtu jādod cits uzdevums – jāizvērtē, ar kādiem resursiem tiek uzturēta sabiedriskā kārtība pašvaldību teritorijās šobrīd un kāds sabiedriskās kārtības līmenis katrā pašvaldībā pastāv.

Kopumā uzskatām, ka piedāvātie priekšlikumi rīcībai, lai pilnveidotu pašvaldības policijas institūciju darba organizāciju, ir jāizvērtē kritiski tieši no tādiem aspektiem kā valsts varas centralizācijas iecere un papildu valsts pārvaldes funkciju nodošana pašvaldībai, tam neparedzot finansējumu.

Vienlaikus pateicamies par iespēju sniegt viedokli par ziņojumu un piedalīties diskusijā jau šajā procesa stadijā.

Priekšsēdis

Andris Jaunsleinis

23.04.2013. 15:42

1549

Vineta Reitere 67508537, 29198629

vineta@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.